

EAPC blog

L'Educació com a vector de desenvolupament a Lleida – Mònica Sabata

🕒 4 de maig de 2017

El dimecres 26 d'abril vàrem començar a dialogar. Dit amb altres paraules, vàrem començar a conversar, parlar, discutir, intercanviar... I això és el que proposem fer durant els pròxims mesos. Així és com millor es defineix el cicle que hem endegat entre l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i el Parc de les Humanitats i les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona (UB). Diàlegs parteix de la voluntat de trobar punts de contacte entre els directius públics i l'acadèmia, d'aplegar-los simbòlicament en una conversa de sofà, i fer-los intercanviar impressions sobre un tema d'actualitat que pugui ser interessant per a cadascun dels territoris. Així doncs, les sessions organitzades al voltant del capítol Cara a cara amb el territori estan adreçades a fomentar l'intercanvi entre els delegats del Govern al territori i els experts, sempre amb la voluntat d'obrir les portes a la cocreació, la recerca i la formació conjunta entre la Universitat i l'Escola que forma els servidors públics del nostre país.

La primera conversa del cicle es va dur a terme a Lleida sota el títol L'educació com a vector de desenvolupament a Lleida i va posar en comú el coneixement, les idees i les impressions del delegat del Govern a Lleida, Ramon Farré, i del professor de Sociologia de l'Educació a la UB, Xavier Martínez Celorrio.

El diàleg va partir d'algunes premisses clarament identificades. La primera: actualment hi ha un reclam de canvi en el sistema educatiu. I una cosa és evident: aquesta transformació no és fruit d'un caprici sinó que respon, segons Xavier Martínez Celorrio, a la necessitat de donar respostes a la crisi, a la

quarta revolució industrial i als canvis que estan experimentant els llocs de treball i el poder. Així, i més enllà de les legislacions i els canvis provocats per la política exercida des dels governs de l'Estat espanyol, és vital posar l'educació al centre del debat, de manera que es pugui establir un model d'educació que respongui a les necessitats de les persones i a les necessitats de la societat. A més, aquesta demanda es produeix en un context en què la globalització fa que els territoris cada cop siguin més interdependents i que s'augmentin les exigències i, per tant, el nou escenari haurà de crear un consens que permeti trobar postures en conjunt que facilitin l'avenç col·lectiu. No en va, aquest nou escenari examina a tots els policy makers involucrats en el sistema educatiu.

I al mateix temps, una altra premissa: "Aquests canvis es juguen en l'àmbit general i també en el local, escola a escola", afirmava clarament Ramon Farré, bon coneixedor de la realitat educativa del nostre país. I és que en educació, qualsevol canvi que es vulgui fomentar ha de tenir una perspectiva molt general però també molt local, en la qual s'hi involucrin tots els actors: els policy makers, l'escola, les famílies, els qui estan aprenent a fer de mestres i la comunitat en general. Es tracta de fomentar un canvi global que canviï les actituds de tots els protagonistes.

I des d'on s'ha de fomentar el canvi? Com s'han de fer els canvis de currículum? Quines eines calen per al canvi? Doncs sobretot és necessari comprendre que el canvi ha de ser creatiu i ha de respondre a una renovació i estructuració genuïna. No pot ser una reforma educativa decidida "des de dalt" perquè inevitablement xocaria contra les pedres de la mateixa manera que s'hi estimen les onades. I és que en educació no es pot perdre de vista la mentalitat local perquè malgrat que no podem dir que els territoris siguin diferents sí que convé subratllar la idiosincràsia de la proximitat.

Tercera premissa: a més de ser creatiu cal fer confiança als docents, cal dipositar tot el crèdit en les persones que trepitgen les aules cada dia. "Els motius per fer-ho hi són tots", segons el delegat del Govern a Ponent, "perquè a les escoles és on es concentra el talent en totes les disciplines i cal dinamitzar-lo". Per això cal parlar d'autonomia, de la llibertat dels centres en la contractació del professorat i dels canvis que són indispensables. Aquest canvi ja és evident en algunes escoles i experiències concretes però també és una obvietat que cal continuar modificant dinàmiques i qüestions que són del segle passat. "S'imposa -segons Martínez Celorrio- una primavera pedagògica que ha de recuperar l'esperit de l'Escola Nova". I en aquesta revolució cal apoderar els que ensenyen, bo i tenint en compte que en la promoció del canvi d'actitud i del canvi cultural, Catalunya té avantatges. No en va, l'escola catalana sempre ha fomentat la cohesió social i ha aconseguit ser un instrument al servei de l'ascensor social.

I per això, les polítiques públiques educatives s'han de dissenyar a partir de les evidències. Per exemple, Catalunya té un problema anomenat ESO, la qual ha esdevingut la vàlua feble del sistema. En aquest sentit, Martínez Celorrio adverteix del risc de batxillerarització de la secundària i de la necessitat de tenir la capacitat de trencar motlles: si en el passat s'havien assumit algunes pedres filosofals que semblaven inamovibles, ara convé reconèixer que ja no ho són. "L'educació del segle XXI ha d'assumir que l'error no s'ha de penalitzar i que, en aquest sentit, pot esdevenir una bona eina per a l'aprenentatge", afirmava el professor, al mateix temps que insistia que "és vital que aquest sistema educatiu recuperi la lectura com a base de tota l'educació".

I partint d'aquests supòsits generals, quines són les propostes de canvi concretes?

- Prestigiar la professió: l'escola s'ha d'entendre com el principal instrument de cohesió social. Per això, en el futur caldrà facilitar i promoure que neixin iniciatives i serà fonamental promoure una formació continuada que permeti fer de la professió de mestre una professió de prestigi, una professió central del desenvolupament social. Aquesta ha de ser fruit d'un consens social però també haurà de traduir-se en termes de retribució i carrera professional de les persones que vocacionalment s'hi dediquin.
- Repensar la selecció del professorat: és vital pensar en una espècie de MIR per al sector docent. És important que la modalitat de la selecció dels professors canviï, es singularitzi des de la perspectiva local i es pensi en una retribució variable en funció de la complexitat del procés que calgui assumir.
- Promoure la recerca amb les escoles: és necessari que a Catalunya s'estableixi una agenda de recerca educativa que fomenti que els canvis es produeixin a partir d'unes evidències i d'uns resultats que han de ser útils per formar uns dirigents polítics que han de poder prendre millors decisions i així, poder influir en la millora de la pràctica docent. Aquesta recerca ha de partir de la universitat però s'ha de fer, sempre, i sense excuses, conjuntament amb els centres educatius. A més, la universitat també podria promoure l'elaboració d'un recull de bones pràctiques en matèria educativa.
- Fer convergir la perspectiva local amb l'àmbit global: el canvi es produirà en l'àmbit local, escola a escola, i és vital que les voluntats polítiques de l'Estat no hi interfereixin. L'educació ha de ser fruit del pacte i dels consensos entre tots els actors.
- Fomentar la transparència: les direccions dels centres educatius són fonamentals com a generadores de transformació al mateix temps que han de ser les garants de saber què es fa amb els recursos públics.
- Eradicar la pobresa infantil: els resultats de l'escola estan condicionats, en un 75%, per les desigualtats externes. És per això que cal apostar per unes polítiques redistributives que lluitin contra el 30 % de pobresa infantil que tenim a Catalunya. Només així es podrà donar unes eines a les escoles que contribuiran a aconseguir uns millors resultats.

En conclusió, tots aquests canvis són estructurals i només seran viables a través del diàleg, l'obertura del procés, un gran consens social i sindical i un finançament adequat.

I a Lleida? Doncs a Ponent s'ha produït, segons el delegat del Govern Ramon Farré, una constant actualització de les competències professionals (a la Formació Professional i a la Universitat), s'ha donat molt valor a la formació dual, s'han tingut en compte les necessitats de les empreses -que en un 83% són petites empreses-, s'ha tingut en compte el teixit atomitzat i dinàmic i s'ha treballat per oferir una formació especialitzada a les necessitats del territori sense oblidar la perspectiva educativa global. Aquests fets han fet, sens dubte, que l'educació hagi estat i sigui, un vector de desenvolupament en aquest territori.

Acabem amb una reflexió del delegat del Govern a Lleida, Ramon Farré: "Potser cal pensar que el millor instrument pel canvi educatiu és una goma d'esborrar que simplifiqui, que permeti fer les transformacions necessàries i que faciliti l'obtenció d'un sistema de qualitat."

Mònica Sabata

Moderadora del debat en nom del Parc de les Humanitats i les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona (UB)

📖 CARA A CARA AMB EL TERRITORI, DIÀLEGS, DIRECCIÓ PÚBLICA, EDUCACIÓ, FORMACIÓ, INNOVACIÓ, LLEIDA, MÒNICA SABATA